

Ágról szakadtunk Kötter Tamás:
A harcból nincs elbocsátás,
Kalligram Kiadó, 2015.

Kötter Tamás, aki polgári foglalkozása szerint ügyvéd, novelláiban, elbeszéléseiben a rendszerváltozással megjelenő budapesti felső középosztály és a hírnévre vágyó középosztálybeliek világát tárja elénk. Mondhatni, valóságos úrutazásra invitálja az olvasót. Főhőseinek megvan mindenük, de tulajdonképpen semmijük sincs. Mindennapjaik unalomban telnek, mert szeretnek – vagy szeretnének – jólétkben, gondtalanul élni, lehetőleg minél kevesebb munkával. Nem hisznek semmiben, és kevés kivételtől eltekintve apadhatatlan étvágygal fogyasztják a húszéves lányokat.

Aki először olvassa a szerzőt, ne csodálkozzon, ha hamar légszomja támad. Nem is annyira a karaktereinek lélekben szegény élete fullasztó, inkább talán az, hogy az író eleve mindegyikükről lemondott. Hiányzik elbeszéléseiből a család, a testvér, vagy legalább egyetlen, őszinte kötelék, kapcsolat. Mindez nem véletlenül maradt ki belőlük – hozzá kell szokni, hogy Kötter Tamás a szereplőinek megválthatatlanságára helyezi a hangsúlyt, mi több, a mai magyar társadalomnak olyan rétegeit tárja fel, amelyekről sokunknak nincs közvetlen tapasztalatunk.

Az író novelláit, elbeszéléseit könnyű felismerni: szórakoztatóak, kajának, ami főképpen a gyakran első számú elbeszélés kendőzetlenségének köszönhető. Kíméletlen humorának fő forrása az ironia, amellyel az ábrázolt közegen és elbeszélőin élcelődik. Gyakran úgy tetszik, mintha az általa rekonstruált, kulturális és emberi értékeit levedlő világban éppen ez az ironia nyújtana egyedüli viszonyítási pontot, de valójában az ironizáló elbeszélőknek eszük ágában sincs túlnőni saját maguk árnyain. Az írói én maradéktalanul feloldódik hőseiben, pusztán a késztetéseikben és tetteikben látattja őket, nem ítélkezik felettük, leszámítva talán az eddig tőle megjelent három, trilógiának készült kötet címében (*Rablóhalak; Dögkeselyűk; és a Bibliából idézett A harcból nincs elbocsátás*). A szerző világában nincsen új a nap alatt: a karakterei nemigen különböznek, sőt, vannak visszatérő szereplői, kisebb betéttörténeteket is szívesen ismétel, és nem ritkán ugyanazt a történetet írja meg egy másik szereplő szemszögéből.

Mint azt a kötetcímek is sejtetik, Kötter Tamás művei inkább a lektúr, mintsem a magasirodalom műfajába tartoznak. Minőségi próza ez, de könnyebb súly-

csoportot képvisel: drámai vagy éppen csak sokkoló léthelyzeteiben is elsősorban szórakoztatni szeret, elmélyülni már kevésbé.

A harmadik kötet, *A harcból nincs elbocsátás* visszatérő tárgya a rövid hírességek sorsa, gyors visszasüllyedésük agóniája. Az öt elbeszélésnek és a címadó kisregénynek több karaktere is valóságshow-szereplő, de van közöttük bankrabló, ingatlankereskedő, kreatív producer, celebpszichológus és számtalan eltartott, fiatal lány. Különösen *A mozi* című elbeszélésben kapunk jegyzőkönyvszerűségében élvezetes portrét az új embertípusról, akit celebritásnak szokás nevezni. *A harcból nincs elbocsátás* című kisregényben egy kereskedelmi csatorna valóságshow-stábjának munkájába is bepillantathatunk, amint éppen előválogatják a szereplőket: „...miután meggyőződünk róla, hogy valamennyien mentálisan instabilak, az átlagnál jóval kisebb a konfliktustűrő képességük és nem utolsósorban betegesen narcisztikusak, a nézőkre bízunk a választást.” Kötter Tamás a tengődő, realitás elől menekülő, belátásra képtelen hősei révén mindvégig a jelenünket meghatározó, apokaliptikus társadalmi torzulásra összpontosít, és az értékvákuumban felnőtté váló rétegek döbbenetesen üres életéről tudósít. Könyvének tehetősebb szereplői is kirakatvilágban élnek, amelyben a drága autók, szórakozóhelyek, a – csak úgy költséges – fiatal szeretők az ember értékének egyedüli mércéi és identitásának szilárdnak vélt tartóoszlopai.

Az író talán ebben a könyvében foglalkozik legkoncentráltabban a fiatalságkultusszal. „Annyi idős vagy, ahány éves a barátnőd” – hangzik el egy helyütt. Kisregényének egyik legszembetűnőbb hibája éppen az, hogy kissé sémaszerű: szinte az összes férfi szereplő vérszemet kap, ha húszéves szépséget lát, és az elbeszélő nemegyszer szépírók, szociológusok, pszichológusok eszmefuttatásaival árnyalja a média által gerjesztett jelenség lélektani mozgatórugóit, hogy a szereplők lelki küzdelmeit, szenvedéseit a társadalmi jelenségek dimenziójába helyezze, hogy szembesítsen korcsosulásunk sokarcúságával – de azt hiszem, jelen esetben a kevesebb több lett volna. Ahogyan nagy szolgálatot tett volna a kötetnek egy gondos olvasószerkesztő, aki megtisztítja a különben értékes szöveget a sűrűn előforduló központoszási hibáktól.

Bíró Gergely

